

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta ta' l-1 ta' Gunju, 2010

Citazzjoni Numru. 691/2004

Maria Victoria Sciberras, illum mizzewgja Gauci

Versus

Carmel Zammit

1. Din hija kawża dwar incident tat-triq li fih indarbet l-attriċi. Din is-sentenza tallum hija dwar min jaḥti għall-incident.
2. L-attriċi fissret illi fl-10 ta' Marzu 2003, waqt li kienet fi Vjal l-Indipendenza, il-Mosta, intlaqtet minn *coach* misjuq mill-konvenut u ndarbet serjament, tant li kien hemm biża' li setgħet tiflew ḥajjitha. Bil-grieḥi li garrbet issa tbat minn debilità li ma tfieqx minnha u jkollha tgħaddi l-bqija ta' ḥajjitha f'siġgu tar-roti u tbat minn skumditajiet oħra. Billi qiegħda tgħid illi kien il-konvenut li jaḥti għall-incident iżda qiegħed jicḥad il-ḥtija, l-attriċi fetħet din il-kawża u qiegħda titlob illi l-qorti, wara li tgħid illi l-konvenut jaḥti u għandu jwieġeb għad-danni li garrbet, tillikwida d-danni u tikkundanna lill-konvenut iħallas id-

danni hekk likwidati, flimkien mal-imgħax u l-ispejjeż, fosthom dawk tal-ittra uffiċjali ippreżentata flimkien maċ-ċitazzjoni għall-għanijiet tal-Ordinanza dwar l-Assigurazzjoni ta' Vetturi tal-Mutur għar-Riskji ta' Terzi Persuni [Kap. 104].

3. Il-konvenut ressaq l-eċċezzjoni illi l-incident seħħ bi ħtija tal-attriċi weħedha.

4. Il-fatti li wasslu għall-incident seħħew hekk: Dak iż-żmien l-attriċi kienet toqgħod mal-ġenituri tagħha u ma' ħuha fi Vjal l-Indipendenza, il-Mosta. Kemm l-attriċi u kemm ħuha kellhom karrozza li kienu jipparkeġġjaw, waħda wara l-oħra, fi *drive-in* biswit id-dar. Billi l-attriċi kienet tasal id-dar mix-xogħol qabel ħuha, kienet tqiegħed il-karrozza tagħha fuq ġewwa u ħuha, li jasal wara, kien jipparkeġġja quddiemha. Fil-għodu, imbagħad, billi l-attriċi kienet toħroġ għax-xogħol qabel ħuha, kienet toħroġ il-karrozza ta' ħuha mid-*drive in* u tqiegħedha f'*bay* fit-triq quddiem id-dar fejn kienet tħalliha, kienet tidħol id-dar biex tħalli ċ-ċwieviet tal-karrozza ta' ħuha u tieġu dawk tal-karrozza tagħha, u toħroġ bil-karrozza tagħha mid-*drive-in*. Ħuha mbagħad kien jieġu l-karrozza tiegħu minn fejn tkun ħallithielu fil-*parking bay*.

5. Dakinhar tal-incident kien it-Tnejn filgħodu u l-attriċi kienet għadha kemm qiegħdet il-karrozza ta' ħuha fil-*parking bay*, tħares lejn l-Hal Lija, u ħarget minnha. Dak il-ħin kien ġej il-konvenut isuq *coach* bit-tfal tal-iskola, ġej mit-triq li tieġu għal Ta' Qali. Qabel lewa lejn il-lemin tiegħu biex jidħol fi Triq l-Indipendenza, fejn kien hemm l-attriċi barra l-karrozza ta' ħuha, waqaf biex iħalli jgħaddi minn quddiemu traffiku ġej minn Vjal l-Indipendenza lejn il-Mosta. Meta reġa' qabad isuq, billi ra lill-attriċi wieqfa fit-triq u beża' li kienet sejra taqsam, petpet id-dwal tal-*coach* biex jiġbdilha l-attenzjoni u baqa' għaddej fid-direzzjoni lejn kienet tħares il-karrozza ta' ħu l-attriċi.

6. Vjal l-Indipendenza f'dawk l-inħawi hija wiesa' tnax-il metru (12m). Il-konvenut jikkalkola li meta saq biswit il-karrozza ta' ħu l-attriċi kien hemm wisgħa' ta' madwar pied u nofs bejn il-*coach* u l-karrozza, u għalhekk l-attriċi kienet f'dak l-ispazju ta' pied u nofs bejn iż-żewġ vetturi fil-waqt li kien għaddej il-*coach*.

7. Dak il-ħin ġara li l-bieba tal-kompartiment tal-valiġġi tal-*coach* inqabdet mal-bieba tal-lemin tal-karrozza, jew

vice versa, iż-żewġ bibien infetħu, l-attriċi ntlaqtet u ntefgħet xi tliet metri, u ndarbet serjament. Bid-daqqa l-bieba tal-karrozza kompliet infetħet sakemm għet tmiss mal-parafangu.

8. Il-bieba tal-kompartiment tal-valiġġi tal-*coach* qiegħda lejn il-parti ta' wara tal-ġenb tax-xellug tal-*coach*, *i.e.* tal-ġenb li għadda mal-ġenb tal-lemin tal-karrozza ta' ħu l-attriċi. Tinfetaħ minn isfel għal fuq, *i.e.* iċ-ċappetti qegħdin fuq. Biex tiftaħha trid tiġbidha 'l fuq għal xi pied – kontra l-ġibda ta' molol li jtendu li jerġgħu jiġbduha 'l isfel – iżda jekk twassalha sa xi pied il-ġibda tal-molol tiġi 'l fuq biex ikompli jiftħuha sa fuq. Fi kliem ieħor, jekk il-bieba titlaqha fl-ewwel ftit, terġa' tingħalaq għalkemm mhux għal kollox, u tkun tista' tiftaħha wkoll bla ma tħaddem il-*handle*, waqt li jekk titlaqha wara li tkun ftaħta għal xi pied tkompli tinfetaħ.

9. X'gara biex infetħu l-bibien tal-karrozza u tal-*coach*? Il-possibilitajiet jidhru li huma tlieta:

a. L-attriċi fetħet il-bieba tal-karrozza hekk kif kien għaddej il-*coach* minn maġenbha, it-tarf tal-bieba daħlet fil-ħanek tal-kompartiment tal-valiġġi tal-*coach* u fetħitlu l-bieba; jew

b. L-attriċi kienet għadha ma għalqitx il-bieba tal-karrozza meta għadda l-*coach* u hekk il-bieba tal-karrozza fetħet il-bieba tal-*coach* bħal fl-ewwel ipotesijiet; jew

c. il-bieba tal-*coach* ma kinitx magħluqa sew u, bis-saħħa tal-moviment tal-*coach* meta lewa lejn il-lemin u tal-*inertia* li ttendi lejn moviment f'linja dritta, ingħelbet ir-reżistenza inizjali tal-molol, il-bieba kompliet infetħet u laqtet kemm lill-bieba tal-karrozza u kemm lill-attriċi.

10. Hadd ma ra l-inċident iseħħ u l-attriċi minħabba t-trauma ma tiftakar xejn mill-waqt tal-inċident. Għalhekk ikolna nistrieħu fuq iċ-ċirkostanzi biex naraw liema minn dawn it-tliet ipotesijiet x'aktarx li seħħet.

11. Kemm il-konvenut u kemm ix-xhud Mario Frendo, li kien qiegħed isuq vettura oħra wara l-*coach* tal-konvenut, xehdu illi qabel l-inċident raw lill-attriċi bil-wieqfa barra l-karrozza. Il-konvenut qal ukoll li teptilha d-dawl għax beża' li sejra taqsam it-triq. L-attriċi, għalkemm ma tiftakar xejn mill-inċident, xehdet illi wara li ħarget mill-karrozza ta' ħuha ma kellhiex għalfejn terġa' tidħol fiha u

għalhekk ma kellha ebda raġuni għala terġa' tiftaħ il-bieba.

12. Fiċ-ċirkostanzi, il-qorti tara li huwa ferm improbabbli li l-attriċi fetġet il-bieba f'dak il-waqt. Barra minn dak li qalet hi – li ma kellhiex għalfejn tiftaħ il-bieba – hemm ix-xiehda tal-konvenut stess li qabel l-incident, meta teptilha d-dawl, kellha wiċċha lejha u għalhekk żgur rat il-coach ġej lejha¹. Ma jista' jkun hemm ebda dubju raġonevoli li l-attriċi kienet taf bil-coach għaddej minn ħdejha, aktar u aktar jekk kellha biss wisgħa ta' pied u nofs bejn il-ġenb tal-coach u dak tal-karrozza, kien għa għadda tul tal-coach sakemm laħaqha l-kompartiment tal-valiġġi, u ċertament setgħet tara li ma kellhiex wisgħa biżżejjed biex tiftaħ il-bieba. Kienet tkun mossa għalkollox bla sens li tiftaħ il-bieba f'dak il-waqt.

13. Barra minn hekk, billi min jiftaħ bieba ta' karrozza jkun aktar 'il barra mill-bieba nfisha, l-attriċi ma setgħetx fetġet il-bieba biżżejjed biex twassalha sal-ġenb tal-coach bla ma tintlaqat hi qabel. Il-qorti hija għalhekk ampjament konvinta illi l-ewwel ipotesi għandha tiġi skartata.

14. It-tieni ipotesi – li l-attriċi kienet għadha ma għalqitx il-bieba meta seħħ l-incident – ukoll, fil-fehma tal-qorti, għandha tiġi skartata. Ix-xhud Mario Frendo xehed li qabel l-incident lill-attriċi raha “fejn il-bieba magħluqa fuq in-naħa tal-ġenb” tal-karrozza wieqfa²; il-konvenut ukoll ma qalx li l-bieba tal-attriċi raha miftuħa qabel l-incident.

15. Tifdal it-tielet ipotesi – li l-bieba tal-coach ma kinitx magħluqa sew u kompliet infetġet bil-momentum tal-liwi lejn il-lemin. Kontra din l-ipotesi hemm ix-xiehda ta' Mario Frendo li jgħid illi l-bieba kienet magħluqa. Madankollu, din ix-xiehda ma tistax tkun konkluziva. L-ewwelnett, Frendo, li kien qiegħed isuq il-vettura ta' wara l-coach, kien fin-naħa tas-sewwiq tal-vettura tiegħu, i.e. fil-lemin, waqt li l-kompartiment qiegħed fuq ix-xellug tal-coach u l-viżwali tiegħu kienet għalhekk limitata, u kompliet tonqos hekk kif il-coach lewa lejn il-lemin, tant illi Frendo l-incident ma raħx.

16. Barra minn hekk, kif imfisser fuq³, il-mekkanizmu tal-bieba jżommha magħluqa wkoll jekk ma tkunx magħluqa

¹ Ara x-xiehda tal-konvenut fis-seduta tal-11 ta' Ġunju 2009, fol. 583.

² Ara x-xiehda ta' Mario Frendo fis-seduta tas-17 ta' April 2008, fol. 497.

³ Para. 8, p. 3, *supra*.

sew, *i.e.* jekk ma tkunx imqabnda b'mod li tinfetaħ biss bl-idejn u mhux ukoll b'moviment tal-vettura. Jista' jkun għalhekk illi, minn fejn seta' jara hu, Frendo ra l-bieba magħluqa wkoll jekk ma kinitx magħluqa għalkollox.

17. Għandu jingħad ukoll illi l-konvenut xehed illi dakinhar tal-inċident il-bieba ma messhiex⁴, li jfisser li ma rax kinitx magħluqa sew jew le qabel qabad isuq.

18. Mit-tliet ipotesijiet meqjusa fuq, il-qorti tara li l-aktar waħda probabbli u, anzi, l-unika waħda possibbli, hija t-tielet waħda. Ma hemmx kontrieha l-ostakoli li jeliminaw l-ewwel tnejn, u huma plawsibbli l-fatturi fiżiċi u dinamici li jfissru kif setgħet seħħet.

19. Il-qorti għalhekk temmen illi l-inċident seħħ għax il-bieba tal-kompartiment tal-valiġġi tal-*coach* misjuq mill-konvenut ma kinitx magħluqa sew. Din kompliet infetħet bil-moviment ta' liwi lejn il-lemin, u laqtet lill-attriċi u lill-bieba tal-karrozza l-oħra. Dan jiffa' l-ħtija fuq il-konvenut għax ma rax, qabel qabad isuq, li ma kien hemm xejn fil-vettura li seta' jkun ta' perikolu għal terzi. Kien dan in-nuqqas li wassal għall-inċident li fih indarbet l-attriċi. Min-naħa l-oħra, ma hemm xejn li jiffa' sehem mill-ħtija fuq l-attriċi għal dak li jgħid l-art. 1051 tal-Kodiċi Ċivili.

20. Il-qorti għalhekk tilqa' l-ewwel talba tal-attriċi; tgħid illi l-konvenut jaħti għall-inċident li fih indarbet u għalhekk għandu jwieġeb għad-danni, u tordna li jitkompla s-smiġġ għall-għanijiet tat-talbiet l-oħra.

< Sentenza In Parte >

-----TMIEM-----

⁴ Ara x-xieħda tal-konvenut fis-seduta tal-11 ta' Ġunju 2009, *fol.* 579.